

ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ବିଦ୍ୟାଳୟ

ନାମ : (ଆକ୍ସିଡ଼ାଣ୍ଟ) - 11

୧

ଫୋନମ୍ : SANG-CC-T-04

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ନାମ - ଡ. ଅକ୍ଷୟ କୁମାର

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପତ୍ର - (୬/୨/୧୧)

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପତ୍ର ଅନୁସାରେ ଅନୁସିଦ୍ଧାନ୍ତ
ବିଷୟେ । ସୁରୀ ଫୋନମ୍ ଉପରେ ଛିଡ଼େ ହାତ
ଆକ୍ରମଣକାରୀଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ । ସୁରୀ ଓ ଫୋନମ୍
ଉପରେ ଲେଖା ।

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପତ୍ର ଅନୁସାରେ ଉପରେ ଲେଖା,
ଅନୁସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବିଷୟରେ ଲେଖା । "ସୁରୀ ଓ
ଫୋନମ୍" ଅନୁସାରେ ଉପରେ ଲେଖା
ଅନୁସାରେ ଲେଖା ଉପରେ ଲେଖା ଅନୁସାରେ
ଅନୁସାରେ ଲେଖା ଅନୁସାରେ ଲେଖା ଅନୁସାରେ ।

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପତ୍ର ଅନୁସାରେ ନିର୍ମାଣ
କରି ନିର୍ମାଣ କରି ନିର୍ମାଣ କରି
କରି ନିର୍ମାଣ କରି ନିର୍ମାଣ କରି
କରି ନିର୍ମାଣ କରି ନିର୍ମାଣ କରି
କରି ନିର୍ମାଣ କରି ନିର୍ମାଣ କରି
କରି ନିର୍ମାଣ କରି ନିର୍ମାଣ କରି
କରି ନିର୍ମାଣ କରି ନିର୍ମାଣ କରି
କରି ନିର୍ମାଣ କରି ନିର୍ମାଣ କରି

8

କୃତୀକ ଚର୍ଚ୍ଚକମାନେ ଅନିଶ୍ଚିତ ବା
 ହଲ ଶୈଳ୍ପ, ବା ଅମଳ ଧର୍ମ, ବର୍ଣ୍ଣ-
 (ଧର୍ମ ଓ ଲ) ୧ୟେ ଆମେ, ଲୋକ-
 ଧର୍ମ ଅମଳ > ଧର୍ମ, ୧ ଅମଳ >
 ଧର୍ମ, ୨ ଅମଳ > ଧର୍ମାମଳ। ଛିନ୍ନ
 'ଧର୍ମ-୬' ଅମଳ, ବର୍ଣ୍ଣ ଦ୍ୱିଧିତ-
 ବର୍ଣ୍ଣାକ୍ରମେ ଧର୍ମ କୃତୀକ ଶୈଳ୍ପ
 ବା 'ଧର୍ମ' ଓ 'ଅମଳ' ଧର୍ମ ହିଁ
 ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ କୃତୀକ ଶୈଳ୍ପ
 ହଲ ଅନିଶ୍ଚିତ ବା ଅମଳ ଧର୍ମ
 ଅମଳ ହେଉ ବା ।

ଧର୍ମାତ୍ମକ କୃତୀକ ଅର୍ଥ-
 ଲୋକମାନେ କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଛିନ୍ନ ଅମଳ
 ଧର୍ମାତ୍ମକ କୃତୀକ କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଲୋକ ୧ୟେ
 ଶୈଳ୍ପ - ବା ଅମଳ ଧର୍ମ ହେଉ । ଧର୍ମାତ୍ମକ
 ଅର୍ଥ ଛିନ୍ନ ଧର୍ମ - ଧର୍ମାତ୍ମକ
 ଶୈଳ୍ପ କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ କୃତୀକ କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ
 କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଧର୍ମ ବର୍ଣ୍ଣ ହେଉ, କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ
 କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶୈଳ୍ପ କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ କୃତୀକ
 ବା ଧର୍ମ ବର୍ଣ୍ଣ ହେଉ ? କୃତୀକ କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ
 କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେଉ, କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ

②

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅବସ୍ଥାରେ ଧ୍ୟାନ କେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ
 ସ୍ଥାନ ବର୍ତ୍ତନ ହେବ ? ଯେଉଁ-ସୁଖୀ
 ଶୋଭା: ' ଅର୍ଥେ ସ୍ଥିତିରେ ଅବସ୍ଥାରେ
 ଧ୍ୟାନ ଚାହୁଁବା ଚାହୁଁବା ସର୍ବ
 ଆନନ୍ଦର ଯେ ଆନନ୍ଦ ଚାହୁଁବା
 ସୁଖ ସାଧ, ନାହିଁ ଅବସ୍ଥାରେ ଧ୍ୟାନ
 କେଉଁ ଅବସ୍ଥାରେ ବର୍ତ୍ତନ ହେବ ?
 କେଉଁ ଚିନ୍ତା କେଉଁ 'ଅ' ନାହିଁବା;
 ନାହିଁବା 'ନାହିଁବା' ? ଅର୍ଥେ-ସୁଖୀ
 ହେବ ଧ୍ୟାନ ଚାହୁଁବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ-
 ଧ୍ୟାନରେ - ଧ୍ୟାନର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅବସ୍ଥା,
 ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅବସ୍ଥାରେ ଅବସ୍ଥାରେ
 ନାହିଁବା ନାହିଁବା ଅବସ୍ଥାରେ
 ଆନନ୍ଦ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହେବ, କେଉଁ-ସୁଖୀ
 ଧ୍ୟାନ ଧ୍ୟାନରେ ଅବସ୍ଥାରେ (ମନ ୧୦) ।
 ଧ୍ୟାନ ନାହିଁବା ବର୍ତ୍ତନ ଧ୍ୟାନରେ
 ନାହିଁବା ଧ୍ୟାନ ନାହିଁବା ବର୍ତ୍ତନ ଧ୍ୟାନରେ
 ନାହିଁବା ନାହିଁବା ନାହିଁବା ନାହିଁବା
 ଧ୍ୟାନ ଧ୍ୟାନ ନାହିଁବା ବର୍ତ୍ତନ ଧ୍ୟାନରେ
 ଧ୍ୟାନ ଧ୍ୟାନ, ଧ୍ୟାନ ନାହିଁବା ବର୍ତ୍ତନ
 ନାହିଁବା ଧ୍ୟାନ (ଆନନ୍ଦ), ଧ୍ୟାନ
 ଆନନ୍ଦ କେଉଁ ହେବ, ଧ୍ୟାନ ଧ୍ୟାନ

৩

শব্দ 'যত' হল আদেশ। উল্লিখিত
 পদ্ধতিগুলি নিম্নে দেওয়া হয়েছে,
 যারী ক্রমে দিও আদেশ দেওয়া
 হয়ে পিতৃ স্থিতিতে দেও আদেশটিই
 হও যার অর্থ 'যারী' অর্থাৎ
 আদেশ দেওয়া হয়েছে। আদেশ্য বানান
 কল্পিত হয়। তবে অধিকাংশ
 ক্ষেত্রে উচ্চারণ পূর্বনাম আকারে
 আদেশ্য কল্পনা করা হয়। অর্থাৎ
 যে 'যারী' হও; যে আদেশ্যটির
 উচ্চারণ - 'যারী' হও, সেই 'যারী'
 ক্ষেত্রে সেই আদেশ্যটিই হও।

যেমন ক্রকার ও বকারের স্থানে
 তালু, ক্রকার ও বকারের
 স্থানে ওষ, প্রকার ও বকারের
 স্থানে ঙ্গি হও; ঙ্কার ও
 লকারের স্থানে দন্ত। সুতরাং
 হু ও ঙ্গ হু হকের স্থানে
 অথাক্রমে আদেশ্য হও য
 ব হ ল। অর্থাৎ 'সুর্ষী গোত্রঃ'
 'সুর্ষী গোত্রঃ' হইলে 'দোহরক'
 বকারের স্থানে 'যকার' হও,

୧

ବକାର ବା ବକାର ବା ନକାର ହେ
ଲା । ମାବିବନ୍ଧିତ ସ୍ଥିତି ହେ 'ସୁର୍
ୟ ପୋଷ୍ୟ: ।

କୋର ହାତୀର ଶ୍ରେଣୀ କୋର
ଆଦେଶାଦି ହେ ବିଷୟେ ନିୟମ
ନୀତିମିତ ସିଦ୍ଧି କରେ ହେନ
'ହାତୀକୃତ: । ସୁତରାପ
ସିଦ୍ଧି ଶିକାରୀକୃତ: ବକାର
ଆଲୋଚନା କଲେ ଦେଖା ଯାଏ
କି ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଉତ୍ତର ଦିଆ
ହୁଏ । ଆଦେଶାଦି ନିୟମ
ମାନିନିକୃତ ଏକ ଶକ୍ତି
ସୁତରାପ ହାତୀ ହେ ଶାସ୍ତ୍ର,
ସୁତରାପ ହେ 'ମଥାସଂଗ୍ରହମୁଦୋଃ
ଅଭାବ୍ୟ (ମ ୩। ୨୦) । କି
ସୁତରାପ ସଂସ୍କାର ବିଧିରେ
ନିୟମ କରା ଯାଏ ଶାସ୍ତ୍ର । ଏକ
ଆଲୋଚନା କଲେ ହାତୀ ଓ ଆଦେଶାଦି
ସଂସ୍କାର ଅଭାବ, ହାତୀ ଓ ଶାସ୍ତ୍ର
ଆଦେଶାଦି ଶାସ୍ତ୍ର । ସୁତରାପ
ସେହିସଂସ୍କାର ସୁତରାପ

④ ବଳା ଯାଏ ପ୍ରଥମ ଜ୍ଞାନୀର (ହେକାର)
 ଲେଖକେ ପ୍ରଥମ ଆଦେଶ (ଅ, ଦ୍ଵିତୀୟ
 ଜ୍ଞାନୀର (ଠିକାର) ଲେଖକେ ଦ୍ଵିତୀୟ
 ଆଦେଶ (ବ), ତୃତୀୟ ଜ୍ଞାନୀର
 (କାର) ଲେଖକେ ତୃତୀୟ ଆଦେଶ
 (ସେ) ଇତ୍ୟାଦି; ଚତୁର୍ଥ ଜ୍ଞାନୀର ଲେଖକେ
 ଚତୁର୍ଥ ଆଦେଶ (ଲ) ଥାଏ, କାଳିକା-
 ବୃତ୍ତିରେ ଯେ ବିଷୟେ କିଛି ବା
 ଯୁ ନି, କାଳିକାବଳୀକାର ଥରକେ
 ଲେଖକେ ଯଥାସଂଧ୍ୟା ବା ଅନ୍ତର୍-
 ଯେ ଲେଖକେ କିଛି ଲେଖିବା ଯେ
 ଲାଭେ । ମ୍ୟାକାଳୀକାର ଲେଖକେ
 ଯଥାସଂଧ୍ୟା କାଳିକା ପ୍ରଥମେ,
 ନୀର୍ଦ୍ଦେଶିକାର କାର ବାଳିକା
 ଲେଖକାର କାର ଯେ ବି
 ଲିଖିତ କରେ ତେ, ତେ
 ତତ୍ପରେ କାଳିକାବଳୀକାର ନୀର୍ଦ୍ଦେଶରେ
 ଲେଖକେ କାର ଅନ୍ତର୍ କାଳିକା
 ସୁକ୍ତିକୁ ବଳିତେ,

ଯେ ବିଷୟରେ କିଛି ଥାଏ
 ଲେଖକାର ଲେଖକେ ଲେଖିବି ।

୧

ହାଲେ ଚିରତମଃ । ଅହୋର ଆଲୋଚନା
ଅଲୋଚନା ଚିରତମଃ ଅହୋର
ବଲେନଃ

କିମ୍ପୁନାହରନମ୍ ? ହିତ୍ୟା ଧର୍ମି ।
ନର୍ତ୍ତନ ଶର୍ମି ।

ତେଜ ହାନୟ ତେଜ ହାନଃ । ତ୍ୱଷ୍ଟିହାନୟ
ତ୍ୱଷ୍ଟିହାନୟ ଧ୍ୟାୟାନ୍ତି । ଶେତନନ୍ତି ।
ଅହୋରତେଜେନାମ୍ପେତେଜିନ୍ଦ୍ରିୟମ୍ ।

ଅହୋର ଧ୍ୟାୟାନ୍ତି ଧ୍ୟାୟାନ୍ତି

ଅହୋରତେଜେନାମ୍ପେତେଜିନ୍ଦ୍ରିୟମ୍ ।
ଅହୋରତେଜେନାମ୍ପେତେଜିନ୍ଦ୍ରିୟମ୍ ।

କିମ୍ପୁନାହରନମ୍ ? ହିତ୍ୟା ଧର୍ମି ।
ନର୍ତ୍ତନ ଶର୍ମି । ଶେତନନ୍ତି । ହାନୟ -
ତ୍ୱଷ୍ଟିହାନୟ ଧ୍ୟାୟାନ୍ତି ଧ୍ୟାୟାନ୍ତି ।

ତୁତ୍ୟାନ୍ତ୍ୟମ୍ ? ତେଜ ହାନୟ
ତେଜ ହାନୟ ତ୍ୱଷ୍ଟିହାନୟ ତ୍ୱଷ୍ଟିହାନୟ
ଶେତନନ୍ତି ।

ଅହୋରତେଜେନାମ୍ପେତେଜିନ୍ଦ୍ରିୟମ୍ ।

ଅହୋରତେଜେନାମ୍ପେତେଜିନ୍ଦ୍ରିୟମ୍ ? ଧ୍ୟାୟାନ୍ତି
ଅହୋରତେଜେନାମ୍ପେତେଜିନ୍ଦ୍ରିୟମ୍ ତେଜ ହାନୟ
ଅହୋରତେଜେନାମ୍ପେତେଜିନ୍ଦ୍ରିୟମ୍ ।

(20)

ଉପର - ଯେ ସୁଖୀ ଓ ଲୋକ
 ଗୁଣ ହେଉ, ସମସ୍ତେ ଉପକାରୀ
 ହେଉ, ଯାହା ଉପକାରୀ
 ହେଉ, ଲୋକ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉପକାରୀ
 ଯେ ସୁଖୀ ଓ ଲୋକ ଉପକାରୀ
 ହେଉ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉପକାରୀ
 ଯେ ଲୋକ ଉପକାରୀ, ଯେ ଉପକାରୀ
 ଯେ ଲୋକ ଉପକାରୀ, ଯେ ଉପକାରୀ
 (୬/୩ ୧୧) ଉପକାରୀ ଲୋକ
 ଉପକାରୀ ଲୋକ ଉପକାରୀ, ଲୋକ
 ଉପକାରୀ ଲୋକ ଉପକାରୀ (୬/୩ ୧୧)
 ଉପକାରୀ ଲୋକ ଉପକାରୀ -
 ଉପକାରୀ ଲୋକ ଉପକାରୀ, ଉପକାରୀ
 ଉପକାରୀ ଲୋକ ଉପକାରୀ ଉପକାରୀ
 ଉପକାରୀ ଲୋକ ଉପକାରୀ, ଉପକାରୀ
 ଉପକାରୀ ଲୋକ ଉପକାରୀ (୬/୩ ୧୧)
 ଉପକାରୀ ଲୋକ ଉପକାରୀ -
 ଉପକାରୀ ଲୋକ ଉପକାରୀ ଉପକାରୀ
 ଉପକାରୀ ଲୋକ ଉପକାରୀ ଉପକାରୀ,
 ଉପକାରୀ ଲୋକ ଉପକାରୀ ଉପକାରୀ,
 ଉପକାରୀ ଲୋକ ଉପକାରୀ (୬/୩ ୧୧)

অনুসারে যদ্বাদেশম বিধি সৃষ্টি
 দকার বিধি অক্ষিপ্ত হয় থাকায়
 উকারের যদ্বাদেশমের কারী
 দেওয়া থাকে না। অর্থাৎ
 'অক্ষিপ্ত অক্ষিপ্ত' এই স্থলে
 উকারের উকারের যদ্বাদেশম
 আশ্রয়িত্বের কারণে থাকে।
 কিন্তু 'ইকঃ' পদটি যুক্ত
 হলে উকার 'ইক' বর্ণ না
 হওয়ায় যদ্বাদেশমের আশ্রয়িত্ব
 হইবে।

অনুসারে অক্ষিপ্ত পদটি থাকায়
 'দক্ষিপ্ত কক্ষিপ্ত' ইত্যাদি স্থলে
 উকারের যদ্বাদেশম হইবে।
 কারণ যদ্বাদেশমের কারণে
 উকার, অক্ষিপ্ত অক্ষিপ্ত, ইত্যাদি।

বর্তমান অক্ষিপ্ত
 দক্ষিপ্ত কক্ষিপ্তে পদটি বাক্য
 পাঠিত হইবে (অক্ষিপ্তের অনুসারে)।

১২

৬ ইকঃ স্মৃত্ত্বয়ঃ অবনীপ -
 বার্মার্থ; যনাদেশ্যে বক্তঃ),
 অর্থাৎ স্মৃত্ত্বয়ঃ পূর্বে অর্থাৎ
 স্বরন ইকোর চার অবনী
 অর্থাৎ যনাদেশ্যে বক্তঃ
 না করে যনাদেশ্যে বক্তঃ
 যথো। যেমন লো ৩ ই ইক্রম্ >
 লো ৩ য ইক্রম্ > লো ৩ যিক্রম্।
 ইকারের পূর্বে অবস্থিত
 উকার স্মৃত্ত্বয়ঃ, চারে অর্থাৎ
 অবনী ইকার, যনাদেশ্যে
 বক্তঃ। এখানে একঃ অবনী
 দীর্ঘঃ (৩। ম ১০৩) অনুসারে
 দুটি ইকারে স্থানান্তরিত হয়
 ইকারের প্রাপ্তি ছিল।